

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	17 april 2025
Voorstelnummer	D844168
Datum raadsvoorstel	27 februari 2025
Portefeuillehouder(s)	Briët
Commissie	Algemene raadscommissie
Datum commissie	10 april 2025
Soort agendering	besluitvorming
Agendapunt	
Team	BOR - BenB en gemeentelijk eigendom
Opsteller	Simon Zijlstra
Datum B&W besluit	11 maart 2025
Bijlagen:	2

Onderwerp : **Baggerplan gemeente Bergen, baggerbeleid- en beheerplan 2025-2034.**

Voorgesteld besluit

1. Het geactualiseerde Baggerplan gemeente Bergen, baggerbeleid- en beheerplan 2025-2034 vast te stellen.
2. Middels bijgevoegde begrotingswijziging, het jaarlijks te doteren bedrag aan de voorziening baggerkosten te verhogen tot EUR 290.000,-

Geheimhouding

Geheimhouding ☒ Ja ☐ Nee

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

In januari 2021 is de meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen 2021-2028 vastgesteld. Hiermee kan via een gelijke jaarlijkse bijdrage een op dit plan gebaseerde egalisatievoorziening baggeren opgebouwd worden, waaruit de jaarlijks fluctuerende uitgaven voor baggeren betaald kunnen worden. Zo hoeft niet bij elk plan voor baggeren opnieuw geld aangevraagd te worden bij de raad. Om de begroting niet te hoog op te laten lopen waren er aannames gedaan om bepaalde watergangen niet mee te nemen in het baggerplan. Er werd toen aangenomen dat deze minder relevant zouden zijn:

- Smallere watergangen waren niet meegenomen
- Alleen openbare watergangen waren meegenomen, niet de niet-openbare watergangen in eigendom van de gemeente. Niet-openbare watergangen zijn bijvoorbeeld de watergangen rond sportvelden en gemeentelijk vastgoed.

Het bevoegd gezag, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), heeft echter laten weten dat deze mate aan baggeren niet voldoende is en zij heeft ons aangeschreven op diverse locaties. Om aan de eisen van HHNK te voldoen en voor onze eigen ambitie van een betere waterkwaliteit en ecologie is het meerjarenplan baggeren watergangen Bergen geactualiseerd voor de periode 2024 tot en met 2028. Dit plan is zijn vergadering van 26 september 2024 aan de raad voorgelegd.

Terugblik raadsvergadering gemeente Bergen 26 september 2024

Tijdens de raadsvergadering is het voorstel om het geactualiseerde baggerplan van de gemeente Bergen voor de jaren 2024-2025 vast te stellen, inclusief de bijbehorende begrotingswijziging, behandeld en toegelicht.

Aangenomen voorstel

Er is besloten om €1,5 miljoen uit het begrotingssaldo van 2024 beschikbaar te stellen voor het wegwerken van achterstanden in het baggeren van watergangen. Hierbij ligt de focus op de watergangen waarvoor het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) aanschrijvingen heeft gestuurd, vanwege onvoldoende baggeronderhoud. Het budget is gestort in de baggervoorziening, waarvan een deel al in 2024 is besteed. (Zie onder: Uitvoering, planning en evaluatie.) De resterende middelen worden ingezet voor de verdere inhaalslag in 2025.

Er zijn tijdens deze vergadering twee toezeggingen gedaan.

De toezegging dat het baggerplan het eerste kwartaal van 2025 met uw raad wordt gedeeld en waarbij inzicht wordt gegeven over de uitgaven tot dat moment en hoe het geld verder geïnvesteerd wordt in 2025.

Met het rapport Baggerplan gemeente Bergen, baggerbeleid- en beheerplan 2025-2034 van februari 2025 wordt aan deze toezegging voldaan. Met dit rapport is er nu een completer beeld van de volledige gemeentelijke baggeropgave. Dit leidt tot een beter inzicht in de benodigde budgetten voor de egalisatievoorziening baggeren die zo goed ingezet kan worden voor het meerjarenplan baggeren.

Voor wat betreft de toezegging uw raad uiterlijk eind 2024 schriftelijk op hoofdlijnen te informeren over welk werk ten aanzien van het baggeren is verricht, verwijzen wij u graag naar de nieuwsbrief van 18 december 2024 waar een toelichting is gegeven op de stand van zaken van de uitvoering van de baggerwerkzaamheden.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Wet- en regelgeving

In relatie tot het baggeren van de watergangen in het stedelijk gebied is het volgende beleid het meest relevant:

Kaderrichtlijn water

De KRW maakt onderscheid tussen grotere wateren, ook wel waterlichamen genoemd (zoals meren, kanalen en boezemwateren), en kleinere wateren, zoals poldersloten. De KRW richt zich vooral op de grotere waterlichamen en minder op de kleinere wateren. Per waterlichaam zijn doelen voor de waterkwaliteit (chemisch, fysisch en ecologisch) vastgesteld. De doelen worden gemonitord en gerapporteerd. Indien nodig worden maatregelen geformuleerd en uitgevoerd om tot de gewenste kwaliteit te komen. Binnen het beheersgebied van het HHNK liggen 53 van die waterlichamen, waarvan 1 in de gemeente Bergen.

Omgevingswet

De wet is de basis voor normen die aan watersystemen worden gesteld. Voor de waterbeheerder is dit het instrument om onaanvaardbare wateroverlast te voorkomen. Ook geeft de Omgevingswet en bijbehorende regelingen normen voor de bergings- of afvoercapaciteit van regionale watersystemen. HHNK is als waterkwaliteitsbeheerder verantwoordelijk voor het uitvoeren van de wet.

Diverse bepalingen m.b.t. waterbeheer (voorheen in de Waterwet)

- Aanvullingswet bodem
- Aanvullingswet, – besluit en -regeling natuur
- Omgevingsplan – archeologie
-

Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit bodemkwaliteit

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en de daarbij behorende Regeling bodemkwaliteit (Rbk) zijn voorwaarden en de normen voor het verspreiden en toepassen van grond en baggerspecie vastgelegd. Er bestaan verschillende toetsingskaders waarbinnen de baggerspecie kan worden hergebruikt als functionele toepassing.

Handelingskader PFAS

De gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard en Heiloo hebben de eerder opgestelde bodemkwaliteitskaart geactualiseerd voor de PFAS-verbindingen PFOA en PFOS. Voor het toepassen of verspreiden van baggerspecie kan de bodemkwaliteitskaart niet worden gebruikt als milieuverklaring waterbodemkwaliteit. Waterbodemonderzoek is daarom noodzakelijk, waarbij ook PFAS wordt meegenomen in het analysepakket.

Waterschapswet

In de Waterschapswet zijn de taken en bevoegdheden van de waterschappen geregeld. Volgens deze wet stelt de provincie een waterschapsreglement vast. In deze provinciale verordening worden bepaalde taken opgedragen aan het waterschap, gebaseerd op de Waterschapswet en de Omgevingswet. Onderdeel van het takenpakket is het opstellen van een Waterschapsverordening (de 'Keur') en het vaststellen van een onderhoudslegger (de 'Legger').

Regelgeving m.b.t asbest.

In de voorbereiding van een baggerwerk moet de aanwezigheid van asbest in en rondom de watergangen in kaart worden gebracht. Indien de waterbodem als asbestverdacht aangemerkt wordt, dient een milieu hygiënisch waterbodemonderzoek naar asbest uitgevoerd te worden.

Archeologie

De kans op het aantreffen van archeologisch waardevolle voorwerpen binnen de gemeente Bergen lijkt zeer klein. Indien de vaste bodem uit de watergang wel ontgraven wordt, moet altijd een inschatting worden gemaakt of er archeologisch waardevolle voorwerpen kunnen zitten. Eventueel dient een archeologisch (voor)onderzoek plaats te vinden

Lokaal beleid/ bestuurlijke doelen

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende politieke dossiers:

- *Programma Water en Riolerig 2023-2026 voor Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo*

In dit beleid is beschreven dat 50% van het baggeren betaald kan worden uit het rioolbudget, ten behoeve van een goede waterafvoer. De andere 50% moet bekostigd worden uit een begroting voor het baggeren zelf.

- *Meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen 2021-2028 d.d. 28 oktober 2020 (vastgesteld op 28 januari 2021).* Deze planning wordt via dit voorstel geactualiseerd.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Omdat de mate van baggeren volgens HHNK niet voldoende was volgens de meerjarenplanning baggeren watergangen uit 2021 is in 2024 de meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen 2021-2028 opgesteld. Dit heeft geleid tot een extra dotatie van € 1,5 miljoen aan de voorziening baggeren. Met het rapport Baggerplan gemeente Bergen, baggerbeleid- en beheerplan 2025-2034 van februari 2025 is er een beter en completer beeld van de volledige gemeentelijke baggeropgave.

Voorgesteld wordt om hier positief op te besluiten om twee redenen:

1. Voor het realiseren van een betere waterkwaliteit en ecologie, wat ook verplicht is voor de Kaderrichtlijn Water (KRW), het wettelijke kader.
2. Het waarborgen van voldoende doorstroming en afvoer van het oppervlaktewater bij regenval. Hiervoor moet voldaan worden aan de legger van de toezichthouder, het hoogheemraadschap HHNK, ook om aanschrijvingen te voorkomen.

Het betreft niet alleen watergangen in de openbare ruimte, maar ook rond gemeentelijk vastgoed, begraafplaatsen en sportcomplexen. Het is echter praktisch niet vast te stellen wat de exacte en relatief beperkte omvang is van baggerwerkzaamheden rond deze locaties. Daarom zijn de totale kosten binnen het plan via de openbare ruimte opgenomen.

Meerjarenplanning en kosten

In het Baggerplan gemeente Bergen zijn alle (financiële) uitgangspunten en de aspecten die de voorkeursvolgorde voor het onderhoud van de watergangen bepalen nader toegelicht. Op basis van de te onderhouden watergangen is de hoeveelheid te verwijderen baggerspecie bepaald en zijn de hieruit voortkomende kosten berekend. Op de tekening in de bijlage van het rapport is de baggerplanning voor het onderhoud van de watergangen opgenomen.

In tabel 1. zijn de totale kosten van beheer en onderhoud watergangen opgenomen. De genoemde bedragen zijn exclusief BTW en gebaseerd op het prijspeil van 2024. Er is een jaarlijkse indexatie van de kosten van 3% meegenomen.

Er zijn drie perioden te herkennen:

2025 tot en met 2029 – een voortvarende aanpak om de situatie te verbeteren, zodat geen nieuwe achterstanden ontstaan.

2030 tot en met 2033 – regulier onderhoud is in deze periode niet noodzakelijk, maar een post onvoorzien is opgenomen om bijvoorbeeld op meldingen te kunnen reageren.

Daarnaast zijn in 2033 de kosten voor de controlepeilingen en actualiseren van het baggerplan weergegeven.

2034 – een vrij grote omvang van werkzaamheden o.a. gebaseerd op een herhaling van de benodigde inzet in 2024 na 10 jaar. Op dat moment kan preciezer worden vastgesteld of dit in die mate nodig zal zijn, omdat het in 2024 ook achterstanden betrof. Het actualiseren van het plan in 2033 zal uitsluitsel geven over de benodigde inzet.

Tabel 1. Jaarlijkse kosten beheer en onderhoud watergangen gemeente Bergen inclusief indexatie

Baggerjaar	Lengte (m)	Geplande hoeveelheid slib (m3)	Kosten uitvoering (€)	Kosten voorbereiding en begeleiding (€)	Overig/ onvoorzien	Totale kosten (€)
2025	42.405	19.011	469.873	254.430		724.303
2026	30.629	19.403	485.954	189.287		675.241
2027	11.269	9.571	292.630	71.732		364.362
2028	22.683	11.692	342.852	148.718		491.570
2029	10.719	4.683	133.994	72.386		206.380
2030					15.000	15.000
2031					15.000	15.000
2032					15.000	15.000
2033*					65.512	65.512
2034	34.865	24.869	930.098	272.946		1.203.044
Totaal	152.570	89.229	2.655.401	1.009.498	110.512	3.775.411
*Actualisatie baggerplan						

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

N.v.t.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

Regionale samenwerking

De gemeente Bergen neemt zelf het initiatief om het meerjarenplan baggeren te actualiseren. Wel wordt advies ingewonnen van verschillende externe organisaties die ook ervaring hebben met andere gemeentes. Denk daarbij aan het hoogheemraadschap (HHNK), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en Sportvisserij Midwest Nederland.

Couleur locale

Het baggerplan is specifiek voor de gemeente Bergen opgesteld. De lokale hengelsportverenigingen worden betrokken bij de baggerwerkzaamheden.

RISICO'S

Een meerjarenbegroting blijft een inschatting en kan in de praktijk afwijken in de toekomst. De ramingen in 2020 en 2021 waren te laag ingeschat omdat HHNK de mate van baggeren onvoldoende vond. De nieuwe ramingen zijn nu verbeterd.

De risico's die we zien en waarmee rekening is gehouden in het baggerbeleid- en beheerplan 2025-2034:

- Ontwikkeling van de kosten: De kostenontwikkeling kan zowel positief als negatief worden beïnvloed. Enerzijds kunnen de kosten dalen als gevolg van de omvang van de werkzaamheden, waardoor schaalvoordelen worden behaald en efficiënter gewerkt kan worden. Anderzijds kan een beperkt aantal geïnteresseerde aannemers leiden tot hogere kosten door schaarste en concurrentiebeperking. Hierdoor kunnen de aanbestedingsprijzen stijgen, waardoor de totale kosten van het project hoger uitvallen dan initieel begroot.
- Afvoerkosten: Voor baggerwerkzaamheden kunnen afvoerkosten een risico vormen, vooral als gevolg van vervuilde grond. Verontreinigde baggerspecie kan leiden tot hogere kosten voor de afvoer en verwerking ervan. Dit kan onverwachte extra uitgaven met zich meebrengen en een overschrijding van het budget veroorzaken.
- Extra aandacht voor ecologie: Het uitvoeren van baggerwerkzaamheden vereist extra aandacht voor ecologie, vooral om de impact op het milieu te minimaliseren. Maatregelen zoals het scheiden van schone en verontreinigde baggerspecie, ecologisch herstel van de baggerlocatie en het voorkomen van verstoring van habitats zijn essentieel. Deze maatregelen kunnen extra kosten met zich meebrengen en moeten worden meegenomen in de begroting van het project. Ook kan het tot vertraging leiden als het lokaal en tijdelijk ecologisch niet verantwoord is om te baggeren. Om dit risico te verminderen gaan we baggerwerkzaamheden voortaan uitvoeren met ecologisch toezicht, zodat niet direct gestopt hoeft te worden, maar op het moment op de locatie rekening gehouden kan worden met de flora en fauna (Wet Natuurbescherming).
- Participatie en samenwerking: Het betrekken van belanghebbenden bij baggerwerkzaamheden kan extra tijd en middelen vergen. Overleg met lokale gemeenschappen, waterschappen en milieuorganisaties is nodig om draagvlak te creëren en eventuele zorgen te adresseren. Dit kan leiden tot aanpassingen in de baggerplanning en extra kosten met zich meebrengen, die moeten worden opgenomen in de begroting. Het is belangrijk om rekening te houden met deze kosten en de impact ervan op het projectbudget te evalueren.

FINANCIËN

In het najaar van 2024 is in afwachting van het 10 jaren baggerplan een incidentele dotatie aan de voorziening baggerkosten gedaan van € 1.500.000. In 2024 en 2025 vindt de afwikkeling ten laste van het budget op de achterstallige baggerwerkzaamheden plaats.

In het voorliggende baggerplan is het benodigde baggerbudget berekend voor de periode 2025 tot en met 2034. Om de risico's tot verdere aanschrijving van het HHNK te voorkomen wordt voorgesteld om een jaarlijkse extra dotatie aan de voorziening baggeren (9220021) te bewerkstelligen voor 50% ten laste van het jaarlijkse begrotingssaldo. De overige 50% wordt extra ten laste van de rioolheffing gebracht.

De financiële uitwerking van het baggerplan is als volgt:

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
stand voorziening 1-1	€ 1.146.826	€ 712.523	€ 327.282	€ 252.920	€ 51.350	€ 134.970	€ 409.970	€ 684.970	€ 959.970	€ 1.184.458
onttrekking	€ -724.303	€ -675.241	€ -364.362	€ -491.570	€ -206.380	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000	€ -65.512	€ -1.203.044
dotatie	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000
Stand 31-12	€ 712.523	€ 327.282	€ 252.920	€ 51.350	€ 134.970	€ 409.970	€ 684.970	€ 959.970	€ 1.184.458	€ 271.414

In het voorgaande baggerplan is berekend dat een jaarlijkse dotatie van € 21.500 benodigd was. Voor de komende 10 jaar is de jaarlijkse dotatie berekend op € 290.000. In bijgevoegde begrotingswijziging wordt voorgesteld om jaarlijks € 268.500 (290.000/- 21.500) extra te doteren aan de voorziening baggerkosten (9220021).

In het Programma Water en Riolering is besloten om 50% van de baggerkosten door te belasten aan de rioolheffing. Om deze reden wordt € 134.250 extra ten laste van de rioolheffing gebracht. De stijging van de baggerkosten heeft door de toerekening van 50% van de baggerkosten aan riool een effect van € 7 per jaar op het riooltarief.

De kosten voor het baggeren zijn gebaseerd op gestandaardiseerde eenheidstarieven en ervaringscijfers van een actuele prijsstelling over bijna 153 km. Alle genoemde bedragen zijn exclusief BTW en gebaseerd op prijspeil 2024. Daarnaast is er rekening gehouden met 3% jaarlijkse indexatie in de aangevraagde budgetten.

DUURZAAMHEID

Baggeren is een ingrijpende activiteit met een grote impact op de omgeving en het milieu. Daarnaast zijn er kansen om de omgeving te verbeteren en de impact op het milieu te verkleinen. Er zijn dus kansen voor duurzaam (bagger)beheer van de watergangen.

Daarbij zijn de volgende pijlers van belang:

- **Klimaatadaptatie:** Baggeren is essentieel voor het behoud van de waterkwaliteit, vooral gezien de risico's op verslechtering van de waterkwaliteit als gevolg van klimaatverandering. Veranderingen in neerslagpatronen en stijgende temperaturen kunnen leiden tot een toename van verontreinigende stoffen in het water en een afname van de ecologische balans. Door tijdig te baggeren kunnen we de waterkwaliteit op peil houden en de ecologie van watergebieden beschermen.
- **Circulariteit:** Baggerwerkzaamheden dragen bij aan circulariteit door het behoud en mogelijk hergebruik van schoon oppervlaktewater. Door regelmatig te baggeren kunnen we slib en verontreinigingen verwijderen, waardoor het water zijn kwaliteit behoudt en geschikt blijft voor diverse doeleinden. Het hergebruik van schoon water draagt bij aan een duurzame watercyclus en minimaliseert de behoefte aan nieuwe waterbronnen. Daarbij is de ambitie bij het baggeren om zo min mogelijk van de

bagger af te voeren. Dat is afhankelijk van de ruimte rond watergangen en de verontreinigingen in de bagger.

PARTICIPATIE

Voor dit project is afstemming geweest met het hoogheemraadschap HHNK en met de visvereniging, zowel regionaal (Sportvisserij Midwest Nederland) als lokaal. Specifieke belanghebbenden, zoals hengelsportverenigingen, bewoners aan het water, volkstuinen aan het water, recreatievaart en padenwerkgroepen zijn bekende gesprekspartners van de gemeente. Als baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd is meer communicatie en participatie nodig en kunnen de gebiedsregisseurs een rol spelen om de juiste verbindingen tot stand te brengen tussen de belanghebbenden. Ook maakt de gemeente gebruik van aankondigingen in de lokale media.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Met het extra budget voor het baggeren dat door uw raad toegezegd is in september 2024 is ons college doorgegaan met het baggeren van de watergangen waarvoor wij aanschrijvingen hebben gekregen van HHNK om daarmee ook de potentiële boetes te voorkomen. Daarbij zijn ook nabijgelegen locaties meegenomen vanuit oogpunt van efficiëntie:
Oude Hof: 1.932 meter watergang is leeggehaald en afgevoerd naar een externe locatie.

Diverse locaties binnen de gemeente (verspreid over 13 kaartbladen):

17.946 meter watergang is gebaggerd en op de kant gezet.

4.024 meter watergang, bagger is afgevoerd naar een externe locatie.

Totaal: 23.900 meter watergang is in 2024 gebaggerd.

Totale kosten 2024: € 491.000,- (incl. btw) ten laste van de voorziening baggeren.

Inmiddels is in periode 28-12-2024 t/m 15-02-2025 bijna € 170.000,- (incl. btw) besteed.

Met vaststelling door uw raad van het Baggerplan gemeente Bergen, baggerbeleid- en beheerplan 2025-2034 en de bijbehorende begroting kunnen we doorgaan met het baggeren in de komende jaren. Gemeente Bergen en HHNK evalueren regelmatig de voortgang van de baggerwerkzaamheden.

BIJLAGEN

Baggerplan gemeente Bergen, baggerbeleid- en beheerplan 2025-2034, februari 2025
Begrotingswijziging

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen

A.J. (Aletta) Barink

M.J.P. (Marjan) van Kampen- Nouwen

interim secretaris

waarnemend burgemeester